

Dato: 6. maj 2022

Miljøministeriet
Departementet

Faunakriminalitet – lovændringer og andre initiativer

Med henvisning til mail fra Departementet af 21 april 2022 takker vi mange gange for at kunne uddybe vore overvejelser og forslag vedrørende lovændringer og andre initiativer som kan reducere omfanget af faunakriminalitet.

Faunakriminalitet – sammenfatning af problematik

Lav risiko for opdagelse

Omfanget af faunakriminalitet i Danmark er ukendt. En række overordentligt grove overtrædelser er dog kommet til offentlighedens kendskab og har foranlediget udbredt og meget dyb bekymring over både grovheden i overtrædelserne samt for det mulige omfang.

Fælles for disse eksempler er at de alle er opdaget tilfældigt (forgiftning af rovfugle, ulovlige fælder, nedskydning af strengt beskyttet art). Dette kan føres tilbage til at overtrædelserne er sket på privat ejendom, hvortil der ikke er offentlig adgang.

Ud over de tilfældigt opdagede overtrædelser vides individer (3 par) af en under habitatdirektivets artikel 12 "strengt beskyttet art" at være forsvundet fra samme område, over en kort årrække. Aarhus Universitet vurderer at de 3 par er døde og henfører årsagen til "kryptisk" dødelighed. Vi forstår at man anser drab for den mest sandsynlige forklaring.

En helt central udfordring i forhold til faunakriminalitet er således, at sandsynligheden for at forbrydelsen opdages er nærmest teoretisk.

Mangelfuld dansk efterlevelse af EU lovgivningen

For de "Strengt beskyttede arter" (bilag IV arterne) er en juridisk forpligtelse til dels at sikre at dansk lov forbyder drab. Denne forpligtelse er udmøntet. Der ud over også en forpligtelse til at håndhæve forbuddet og iværksætte forebyggende foranstaltninger.

EU Kommissionens vejledning om beskyttelsen af arterne angiver således 3 forudsætninger for fuld implementering af habitatdirektivets artikel 12 om forbud mod drab på de "strengt beskyttede" arter:

2.2.1. Measures to establish and effectively implement a system of strict protection

The full and effective application of Article 12 requires: 1) the establishment of a coherent legal framework for the strict protection system; 2) concrete measures to enforce it effectively on the ground; and 3) the application of a set of coherent and coordinated measures of a preventive nature.

Det er DNs vurdering at Danmark aktuelt ikke opfylder forudsætningerne om håndhævelse og forebyggelse og dermed er i konflikt med disse direktivforpligtelser.

Ulovlige udsætninger af fisk i søer

DN er for nylig af Aage V Jensens Fonde blevet gjort bekendt med at der i ukendt men tilsyneladende væsentligt omfang foretages ulovlig udsætning af visse fiskearter (karper) i søer og vandhuller med henblik efterfølgende lige så ulovligt lystfiskeri. Udsætningerne har væsentlige negative biologiske konsekvenser. Denne type faunakriminalitet har en anden karakter end efterstræbelse af fredede arter, men bør prioriteres i en præventiv indsats.

Forslag til styrket indsats mod faunakriminalitet

DN anerkender til fulde de meget store udfordringer i at efterforske faunakriminalitet. Vi ser grundlæggende 3 spor i en indsats:

- Forebyggelse af forbrydelser
- Efterforskning
- Straf

Det er i lyset af de store udfordringer med at opdage overtrædelser overordentligt vigtigt at iværksætte en langsigtet forebyggende indsats, som medvirker til at gøre faunakriminalitet socialt uacceptabelt.

Et vigtigt første led heri vil være at det fra politisk side også meldes klart ud, at faunakriminalitet er fuldstændig uacceptabelt uanset om man er enig i lovgivningen eller ej, og uafhængigt af om man kan lide den pågældende arter eller ej. Vi henviser her til det dybt beklagelige i, at flere fremtrædende politikere åbent har givet udtryk for forståelse for at nedskyde "strengt beskyttede" arter.

Styrket forebyggelse

- Det skal være socialt uacceptabelt at dræbe fredede arter

- Målrettede forebyggelsesinitiativer

I lande omkring os har man haft en vis succes med iværksættelse af specifikke formidlings- og dialog-initiativer, som har reduceret omfanget af faunakriminalitet for de pågældende arter. Der har været dialogprojekter ledet af eksperter med speciale i konflikthåndtering omkring "problemarter".

Vi anbefaler meget varmt at man fra politisk side prioriterer tilsvarende danske initiativer og afsætter midler hertil.

Da en væsentlig andel af de kendte eksempler på faunakriminalitet enten er begået med jagtvåben eller relaterer til jagt eller regulering (ulovlige fælder og gift ved lokaliteter for udsætningsfugle) er det DNS opfattelse at Danmarks Jægerforbund har både stort ansvar og potentiale for sammen med miljøministeriet at medvirke til forebyggelsesinitiativer. Der er rum til at styrke fælles initiativer.

I forbindelse med afholdelse af jagter generelt indledes jagten med en parole og det er meget ilde set at fravige parolen. Tilsvarende er det ønskeligt at man både nationalt og lokalt har og håndhæver en slags "parole" om overholdelse af lovgivningen om fredede arter. Ikke mindst fordi tilbagevendende bevidste overtrædelser kan reducere den brede befolkningens opbakning til jagt.

Det er vores opfattelse at Danmarks Jægerforbund er opmærksom på dette og vi har en forhåbning og forventning om et øget fokus og samarbejde mellem ministeriet og Danmarks Jægerforbund, herunder evt. i sammenhæng med eksperter, som foreslået do.

- Øget lokal social kontrol

Det nærmere omfang og karakteren af faunakriminalitet er ukendt. Det hidtil groveste kendte eksempel er nedskydningen af en ulv fra en bil, hvorved både sikkerhed og lovgivning groft blev tilsidesat.

Mens man ville have forventet omfattende lokal bestyrtelse over forbrydelsen blev i stedet arrangeret en "medaljeoverrækkelse". Dette vidnede om en betragtelig og meget bekymrende opbakning til forbrydelsen.

Der er nu forsvundet 3 ulvepar i området. Dermed kan situationen give anledning til både generelle og specifikke overvejelser om en fokuseret indsats og rammerne for generelt at udøve jagt og regulering i sådanne områder. Muligheden for at udlægge et jagtfrit reservat i området, eller på anden måde skærpe rammesætningen for jagt og regulering, som følge af tilbagevendende og grove ulovligheder, vil potentielt kunne medvirke til at øge den sociale kontrol.

- Øget stikprøvetilsyn

Omfanget af stikprøvetilsyn med overholdelsen af bestemmelser om jagt og regulering er efter DNs oplysninger i dag meget begrænset: Der er reelt ingen risiko for at forbrydelser begået med skydevåben bliver opdaget i forbindelse tilsyn, mens der er en beskednen risiko for at ulovlige fælder kan opdages.

Da det i dag er lovligt at regulere visse arter om natten, kan skudafgivelse om natten ikke forbindes med ulovligheder.

Det er derfor vanskeligt at forestille sig at et øget stikprøvetilsyn vil have en markant effekt i form af konstaterede forbrydelser, men stikprøvetilsyn vil kunne have en vis præventiv effekt og medvirke til at opretholde et fokus på det uacceptable i faunakriminalitet.

- GPS mærkning af individer

GPS mærkning af ulve vurderes af DCE som en måde at reducere risikoen for drab: Anvendes en type GPS som løbende registrerer og sender data om både lokalitet, puls mm, vil man kunne registrere hvor og hvornår en ulv evt. nedlægges. Med offentlig formidling af dette vil der være en markant præventiv effekt. DCE oplyser at man ikke på afstand kan se om en given ulv er GPS mærket. Derfor vil det ikke være nødvendigt at GPS mærke alle ulve for at opnå den præventive effekt.

DN anbefaler meget varmt at man opprioriterer indsatsen med GPS mærkning af ulve, under det igangværende projekt.

Det anbefales at der foranlediges en faglig vurdering af behov og mulighed for tilsvarende GPS mærkning af større rovfugle.

- Overvågning af ynglelokaliteter med MMS kameraer

DCE oplyste på seneste møde i ministeriets "Ulvegruppe" at der er registreret mennesker på de opsatte vildtkameraer i umiddelbar nærhed den kendte ulve-ynge lokalitet ved Stråsø. DCE gav på mødet sin vurdering af, at en beslutning om opsætning af MMS kameraer (der straks sender fotoet til tlf. når kameraet aktiveres, så man vil kunne rykke ud omgående) i ynglelokalitetens umiddelbare nærhed hvor adgang i forvejen er forbudt, og omfattende skiltning herom i området som sådan, vil kunne have en markant præventiv effekt f.aa risikoen for drab på hvalpe der opholder sig på ynglelokaliteten. DCE oplyste således også en betragtelig bekymring for om der på lokaliteten kan være fanget/dræbt hvalpe.

DN anbefaler derfor på det kraftigste at man generelt fremover opsætter MMS kameraer ved kendte ynglelokaliteter: Adgang er i forvejen forbudt og dermed er ingen hensyn til privatlivets fred, overvågning i det offentlige rum, eller andet.

Efterforskning

Erfaringer fra nabolande

Efterforskning er overordentlig vanskelig. Heraf følger at det er oplagt at styrke erfaringsopbygning, specialisering og samarbejdet mellem Politiet og Naturstyrelsen samt at sikre at disse myndigheder råder over resurser til efterforskningen. Der ligger således på ingen måde en kritik af de 2 myndigheder i forslaget, men alene et ønske om at styrke rammerne for deres arbejde.

I Norge er etableret "ØkoKrim" <https://www.okokrim.no/natur-og-faunakriminalitet/kriminalitet.549318.no.html> som blandt andet har fokus på natur- og faunakriminalitet.

Etablering af en dansk version vil øge mulighederne for efterforskning og opklaring og dermed medvirke til at sikre at Danmark fremadrettet vil overholde forpligtelserne i habitatdirektivet vedrørende håndhævelse i praksis, jf. afsnit ovenfor.

DN anbefaler derfor meget varmt at der i Danmark etableres et tilsvarende "ØkoKrim" der søger inspiration i den norske model og erfaringer derfra.

Strafferamme

- Udvidet anvendelse af strafferammen – fængselsstraf
Det hidtil groveste offentligt kendte og dokumenterede eksempel på bevidst faunakriminalitet blev straffet med et par måneders betinget fængsel selvom strafferammen er 2 år. Mens der i den konkrete sag kan være særlige personlige hensyn der kan begrunde at dommen blev gjort betinget, ses der ikke at være nogen begrundelse for at den betingede dom var tragikomisk lav. Dermed sendtes et signal om at faunakriminalitet ikke tages alvorligt og at lovgivningen om fredede arter nærmest kun er vejledende. Så grove overtrædelser må jf. den gældende strafferamme foranledige fængselsdom der kan mærkes og har en præventiv effekt. DN anbefaler derfor at der lægges op til en anvendelse af strafferammen, som afspejler alvoren og er sammenlignelig med strafferammen i lande vi normalt sammenligner os med, fx. Tyskland, Sverige og Norge.
- Bøder der kan mærkes
Det er oplagt at øge rammen for fastsættelse af bøder. Fastsættelse af rammer for bødestrærelse kunne afspejle rammerne i lande vi normalt sammenligner os med, fx. Tyskland, Sverige og Norge.
- Ubetinget og permanent fratagelse af jagttegn
Jagt er en hobby og en forudsætning for at erhverve og opretholde jagttegn bør fremover være at man overholder lovgivningen. Heraf følger at man helt automatisk bør miste jagttegnet permanent, hvis man bevidst og groft overtræder lovgivningen. Fratagelse af jagttegnet bør således ske administrativt og ikke forudsætte en dom.

Der er også adgang til våben via medlemskab af skytteklubber. Samme princip bør naturligvis gælde for overtrædelser begået med våben erhvervet via medlemskab af skytteklubber, hvor Politiet pr. automatik bør fratage våbentilladelsen permanent.

Med venlig hilsen

Bo Håkansson

boh@dn.dk

Kopi:

Folketingets Miljø- og fødevareudvalg